పువ్వులా కాయలా

చూడండీ! చూచిన ఆడవాళ్ళందరూ నా కళ్ళల్లో పువ్వులేశా యంటున్నారు! ఒక్కమాటీ నా కళ్ళుచూడండీ!" అంది. రాత్రి పదిగంటలవేళప్పుడు భర్త ఆఫీసర్సు క్లబ్బునుంచి ఇంటికివచ్చీ రావడంలో ఇంకా ఆయనగారు కోటుతీసి రాక్‌కు తగల్చకుండానే యశోదమ్మ అదోవాలకంగా చూస్తూ.

యశోదమ్మ భర్తపేరు అరవాలరాయ్డు. వాళ్ళిద్దరకూ పెళ్ళైన తేదీనుంచి నాటికి ఏళ్ళు లెక్కచూస్తే సిల్వర్‌జూబిలీ చేసికొనివుండాలి; అయితే పిల్లలు కలిగివుంటని కారణంచేతను, ప్రజాయైః గృహమేధినాం అన్నమాటను బట్టి, జూబిలీలేకుండా గీబిలీలేకుండా వారి ఉబలాటంఅంతా అఫీషల్ కాలనీలో ఓ భవనం నిర్మాణం గావించుకోవడంలో వెచ్చించినవారై డే-టు-డే ఆ యింటికి బూజు దులిపించడంలోను, రంగులు వేయించడంలోను, చుట్టూ క్రోటన్లు పాతించడంలోను, డ్రెస్సుకు మెట్లు కట్టించడంలోను, ఇంప్రూవుమెంట్లు చూపిస్తూ భార్య కాలం గడుపుతూ వుంటే, భర్త బెడ్ కాఫీ తీసుకున్నది లగాయతు బ్రేక్‌పిల్ వేసికొనేదాకా కాలి జోడుకు రంగు వేయించుకోడంలోను, టెన్నిసుబంతుల కొత్తఇంపోర్టు రేడియోలో వినుకోడంలోను, యుద్ధవార్తలు బీచిసైడున అనుకోవడంలోను డమ్మీ ఆటలో "చుమ్మా" కేక వేసుకోవడంలోను కౌమారం వెళ్ళబుచ్చుతున్నాడు.

"ఆఫీసర్సు క్లబ్" అనీ "అఫీషల్ కాలనీ" అని రెండు మాటలు పై పేరాలో వివరించాను. అవి పల్లెటూరి పాఠకులకు పరిచయపదాలు కాకపోవచ్చును. ముఖ్యంగా ఈ రూరల్

రికన్‌స్ట్రక్షన్ రోజుల్లో పల్లెటూరిప్రజల నిమిత్తంగాను వ్రాయక పోతే వ్రాసేవానికి దేశభక్తి లేదంటారు. చదివేవానికి జీవన్ముక్తి రాదంటారు.

"ఆఫీషర్ కాలనీ" అన్నది విశాఖపట్నంలో ఒక భాగం. బురుజుపేట, మహారాణీపేట. ఆలాతిరిగివస్తే బహుంశ ఊటగడ్డ ఇవిదానికి మూడువైపులా మూడు సరిహద్దులుగాగా, తూర్పుతట్టు సముద్రపుటంచు దానికి ఎల్ల. ఎల్లేకాదు వెల్ల కూడాను. ఆ కాలనీలో ఏ పెద్రేసూ ఎక్కకుండానే ఊరితే నేల మీదికే సముద్రం గోచరిస్తూవుంటుంది. వీధులు సముద్రంకేసి ఏటవాలు సోయగంగా ప్రాకిపోతూవున్నట్టు పొడగడతాయి. ఇళ్ళన్నవి పోపుల పెట్టెల్లా, ఉత్తరాల సార్టింగు అరల్లా, స్థలం కించిత్తైనా పెరళ్ళకని బీరోకుండా, సరిహద్దు గోడలకని దండగ పెట్టబడకుండా, ఎక్కడికక్కడ మనిషికోసంగాను పృధివి పుట్టిందన్నట్టు చెట్టున్నది చీమన్నది అక్కడ మనడానికి మసల డానికి వీల్లేదన్నట్టు నిర్మింపబడ్డాయి ఓ వేయకి సుమారుగా. ఈ వేయి యిళ్ళ పుట్టనూ ఆఫీషర్ కాలనీ అన్నారు—అఫీషల్సు అంటే రిటైర్డు ఆఫీసర్సూ, అఫీషల్సే, ఆఫీసర్సుకావడానికి ఎస్పైర్ చేసేవాళ్ళూ ఆఫీసర్సే. ప్రాక్టికల్‌గా ఆలోచిస్తే అఫీషల్ అన్నది అదో బ్రాండ్. ఓ విధమైన టిప్‌టో, ఓరక మయినచమక్, ఓ సుందరమైనవిల్లా, కాస్త హాలివుడ్ పేస్తున్న ఇల్లాలు, కూస్త ఇంగ్లీషట్యూన్ కెగిరే పిల్లకాయలు. ఇల్లా కొన్ని కొన్ని చూపించగలిగే వాళ్ళందఱూ అఫీషల్సుగా చెల్లు బడి అయిపోయేరు వీళ్లు. చూస్తూంటే తాటిమట్టను తేనెపట్టట్టినట్టు పట్టేశారు ఆ ప్రాంతాన్ని—చెడ్డపట్టేశారులెండి ! మరి ! ముష్టి

వానికావాకిళ్ళ మెట్లెక్కడమంటే భయం. ఒకడి రొష్టు ఒకడికి సుతరాం ఉండదు. ఒకమనిషి రెండో మనిషిని గుర్తిస్తేగా? ఆట్టే గుర్తిస్తే సరిహద్దు తగువు, పైమనుష్యులల్లా అక్కడకు రాగలిగేది, వచ్చేది, కుట్టుపనివాళ్ళు మామిడిపళ్ల తట్టలవాళ్లు, గుమ్మపాలచట్టెలవాళ్లు, మిస్టర్ సో అండ్ సో మిస్ సో అండ్ సో, మిసెస్ సో అండ్ సో అని సైనుబోర్డుల తిలకిస్తూ నడిచిపోతే మా ఫిల్ముర్రీల్లో తిరిగిపోతూన్నట్టే నడాడుతూ వుంటారు. లోపిలిని కాపురాలున్నవారు గ్లాక్సో కిడ్డీస్‌నుంచి క్రికెట్ ఛాంపియన్సుదాకా.

కాబట్టి అరవాలరాయ్డుకూ యశోదమ్మకూ నడుస్తూవున్న సంభాషణ నైట్‌పెర్ఫార్మెన్సుగా తీసుకోవచ్చు పాఠకులు. మేటనీగా తోసెయ్యవసరం లేదు.

అరవాలరాయుడు సీలింగున వున్న విద్యుద్దీపనకు స్విచ్ ఆన్‌చేసి పేము కుర్చీలో కూలబడి "నీ కళ్ళకు జబ్బు చేస్తే ఆఫ్థాల్మిక్ డాక్టర్ చూడాలిగాని నే చూచి ప్రయోజన మేమిటి? యశోద్!" అని నిట్టూర్పు విడిచాడు. "పోనీ ఆ డాక్టరుగారు మీకు క్లబ్బులో రోజూ దసులవుతారులాగుంది. ఓ తడవిలా తీసుకురాకూడదండీ వార్ని! నా సంగతంతా వారితో మనవిచేసి!" అరవాలరాయుడు "యు హేవ్ నో ఐడియా అఫ్ క్లబ్‌లైఫ్! అసలే తెలిసికోలేవు అఫీసర్సు క్లబ్‌లోని మెంబర్లయొక్క కట్టుబాట్లు" యశోదమ్మ వెంటనే అంది "అసలు మీ జీవితంలో ఒకటినాకు తెలిసి ఏడిసిందాఏమిటి? ఉద్యోగంచేసినన్నాళ్ళూ అడేజావు బడేజావుగా, అదే పురుష క్షణమంటూ, మెతుకులు తిని పోయి తిరిగి ఏ అర్ధరాత్రికో

నీళ్లు కారుతూ ఇల్లుసేరుకోవటమేగా?" అరవాలరాయుడు "అప్పటికి నీవప్పుడే పైరయిపోయి నిదరోవడమేగా? నీలో మాత్రం స్తామినాఏది? స్తామినా అంటూవుంటే కళ్ళు కీవయస్సులో జబ్బేచెయ్యదు" అన్నాడు. యశోదమ్మ "అది జబ్బో గిబ్బో డాక్టర్ చెప్పాలి మీరెవరు చెప్పడానికి?" అరవాలరాయుడు "అయితే చూడు రేపు డాక్టరుగారిపేర ఓ లెటర్ వ్రాసియిస్తాను అది తీసికొని తిన్నగా కళ్ళాసుపత్రికి వెడితివా పరీక్షచేసి కళ్ళకు మందైనా వేస్తారు, సులోచనాల జోడయినా పురమాయిస్తారు. ఏ డ్యూటీపని ఆ డ్యూటిలో వాళ్ళచేత ఆ డ్యూటీగా చేయించుకోవాలి. దొరలపద్ధతి అది. అదే ఆఫీసర్సు క్లబ్ మెంబర్ల పద్ధతీని. ఆ క్లబ్బులోవుందా, మేం, ఆడవాళ్ళకు మల్లే మామాయిళ్ళల్లోని కలిమి లేములనుగురించి మామా వొడళ్ళకున్న చిడుం చియ్యలనుగురించి, ఊ వొకళ్ళ కొకళ్ళం వెళ్ళబోసుకుంటూ కూర్చుంటాం అనుకున్నావా ఏమిటి? అలా వెళ్ళబోసుకోనే రాదు అక్కడ. నీగురించి ప్రస్తావనచెయ్యనే రాదు "ఇన్స్పేట్ మదాంమీద పొడివుందే!" అని ఓరచూపున పక్కవాడంటే, "అదితప్పు అబ్బా! అల్లాతగదుచూడ్డం!" అని మందలించుకోవచ్చును. ఇతర భోగట్టాలు, అరికట్టటాలు పనికేరావు. ఎవరకీ చెందని లోకాభిరామాయణం ఎంతైనా చెరిగెయ్య వచ్చును. గంటలకొద్ది ఆలా విరగబడీ వింటారు. కాబట్టి క్లబ్బులో నిన్ను గురించి కలిపించుకు నేను కళ్ళడాక్టరుతో చెప్పడమనేది జాంతానై. కావలిస్తే ఒక కవరింగులెటర్ ఆయనపేర నిన్నుగురించి వ్రాసియిస్తాను. తీసికొని వెళ్ళు. రేపు ఉదయం ఏడు గంటలకే తీసికొని వెళ్ళు"—"అయి

ఈ వెళ్ళే రోగులందఱూ కవరింగులెటర్సు తీసుకొనే వెడుతున్నారా? నాకూ ప్రపంచజ్ఞానం అంతో యింతో వుంది. నాకు నేనేవెళ్ళి నాకళ్లు నేనే చూపించుకోగల, నేనే బాగుచేయించుకోగల. ఈ యిల్లు కట్టించింది నేనుగాను?" అంది ఎక్కడికెక్కడికో కొక్కెం తగిలించి, యశోదమ్మ అరవాలరాయుడు "ఆ మాత్రం ధీమా నీకువుంటే నేను రేప్రొద్దున్న టేన్నిస్ సెట్టు నిశ్చింతగా ఆడుకున్నానన్నమాటే!" యశోదమ్మ "కొత్తబంతులా?" అరవాలరాయుడు "పాతవే లాండ్రీకేశాం!" యశోదమ్మ "బంతులుతకడంలో కూడా పడుతున్నారూ ఈ లాండ్రీ ముండాకొడుకులు? ఇఖ చీరకు అరణాలు జాకెట్టుకు మూడణాలు అడిగేశారన్నమాటే" అంటూ మర్నాడు ఆసుపత్రికి తాను ధరించుకుపోతగ్గ చీర రైక ఇత్యాదుల్ని అప్పట్నుంచీ ఎంచుకోసాగింది. అరవాలరాయుడు "సెంటెడ్ స్నప్" ఒకపట్టుపీల్చి యశోదమ్మతో "ఇప్పుడేవస్తాను. ఐ కమ్ ఇన్ ఎ మినిట్! చూడు నీవు భోంచేసెయ్యి! నా కోసం కనిపెట్టుకుండనక్కర్లే. అంటూ వేషం మార్చుకు లాల్చీమాత్రుండై తిరోహితుండై నాడు. "ఎక్కడిన్నో డిన్నర్ లాగుంది" అని అనుకొంటూ యశోదమ్మ తనపని చక్కబెట్టుకు రాత్రి ఎల్లాగో తెల్లార్చింది.

* * * * *

ప్రొద్దున్నే మగనితో చెప్పకుండానే, చెప్పడానికాసమయానికి మొగుడింట్లో వుంటేగా—ప్రయాణమైంది. వాళ్ళ యింటికి కళ్ళాసుపత్రి ఆలా కనిపిస్తూనే వుంటుంది. అయితే రోడ్డెక్కుకుంటూ పోవాలి. ఎప్పుడూ నడవని మనిషికి

ఆయాసమే అనిపిస్తుంది. అయినా తల్లో పువ్వులెట్టుకున్న కారణంచేత, నిగారింపుగా చీరకట్టుకున్న కారణంచేత రోడ్డుమీద ఎక్కేతలోచిక్కడ్డ చందంగాకుండా ఎదోవాహనమెక్కి రహిస్తూ వున్న అందంగా కనిపించింది ఆమె.

హాస్పటలు తంతు అందఱికూ తెలిసిందే. అందులోనూ పబ్లికు హాస్పటాలు. కళ్ళాసుపత్రి. అక్కడ దాపరికమేముంటుంది? ఎవరికి వారేవెళ్ళి "డాక్టరుగారూ!" అని తమతమ కళ్ళు అప్పటికప్పుడే చాలామంది చూపించేసుకుంటున్నారు. అరకునట్లు పడించుకుంటున్నారు. ఎలా జనసమ్మర్ధంగావుండాలో అలా వుంది. కాదుమఱీ! సమస్త అంగములలోకి ప్రధానంగము కన్ను!

యశోదమ్మ డాక్టరుగార్ని ఎప్రోచ్ అయ్యే వంతు వచ్చింది.

"మీ పేరు"—"యశోదమ్మ"

"మీ జీవనాధారం?"—"కన్ను"

మఱిమాట్లాడిస్తే పనిగాదని డాక్టరు ఆమెనుచూస్తూ ఎఫ్-25-హెచ్. అని గబగబా ఫారము పూరించుకొని కళ్ళల్లో నాలుగు అరుకుచుక్కలు వేసి "అలా ఆ రూములో కాసేపుకూచోండి. వచ్చిచూస్తాను" అన్నాడు. యశోదమ్మ చుక్కలు వేయించుకోకుండా అయితే గదిలోకి వెళ్ళనని గునిసి యుండేదేమో కాని, కళ్ళల్లో అరకుచుక్కలు పడ్డంతోనే మఱెక్కడో ఒక్కచోట చతికిలపాటు తప్పనిసరి అయి—"గది అట—ఎక్కడ? ఎక్కడ?" అంటూవెళ్ళి పక్కగదిలో ఓ కుర్చీలో ఆసీనురాలైంది. ఆమెను కూర్చోనిచ్చి జవాను

గదితలుపులు మూసేశాడు. ఆ తరువాత ఆమెకు జరిగిన విధానము అంతా ఆంగ్లవైద్య పరిభాషలో "డార్కు-రూము ప్రోసెస్సు" అంటారనుకుంటాను. ఏదైతేం కనుపాపలు రెండూ ఉరవై పోయినాయి. "ఎరక్క-వచ్చానురా దేవుడా" అని అనుకుంది.

రెండు గంటలు పోనిచ్చి అనగా మధ్యాహ్నము పద కొండు గంటలకు డాక్టర్ వచ్చి జిగాల్మని లైట్ఫోకస్ చేస్తూ ఆమె రెండు కళ్ళూ పరీక్షించి "అమ్మా! చూడండి! మేడ మీదకు వెళ్ళండి" అన్నాడు.

మేడమీదకు వెళ్ళింది. అక్క-డింకో డాక్టరుగారగపించేరు. ఆయన ఆమెను తిన్నగాపిలిచి "గోడకేసి తిరిగికూర్చోండి" అన్నారు. ఆమె తన సిగముడీ, ముడిలోని పువ్వులూ, గోడకేసి పెట్టుక్కూ-ర్చుంది-డాక్టరుగారు నవ్వుతూ "గోడమీదక్షరాలు చూడాలి మీరు! చూసి చదవాలి" అన్నారు. "అక్షరాలు చదవడం ఎందుకండీ?" అంది. "మీరు గ్లాసెస్కోసం రాలే?" "నేను గ్లాసెస్కోసం రాలేదండీ! పువ్వులు చూపించడానికి వచ్చాను" అంది.

గోడగడియారం పండ్రెండుకొట్టింది. డాక్టరుగారు "చూడండి! అమ్మా! ఈ వేళకు తెమలదు మీకళ్ళపరీక్షించడం రేపురాండి!" అన్నారు........

* * * * *

ఆ సాయంకాలం ఆఫీసర్సు క్లబ్బులో లోకాభిరామా యణం—డాక్టరుగారు మేజిక్చేసేవానిలా పేకకలుపుతూ అర వాలరాయుడితో చెబుతున్నారు—యశోదమ్మ అరవాలరాయుడి భార్య అని తాను ఎరక్కే- అనుకోండి—" ఈ రోజున ఓ మిస్

మా హాస్పటాలుకు కళ్ళల్లో పువ్వులు చూపించడానికి ప్రత్యా మ్నాగా తల్లో పువ్వులు చూపించింది" అరవాలరాయుడు తన గొడవ కానట్టుగావింటూ పేకబొత్తివంక చూడనైనా చూడకుండా కీతకోత కోస్తూ అడిగేడు "మళ్లీ ఆపరేషన్‌చేశారా?" అప్పుడే బోయ్ చేత గోల్డుప్లేక్ తెప్పించి చిల్లరుచ్చుకు ఎక్కణ్ణో పడేసుకుంటూన్న మూడోవ్యక్తి అనేడు "డాక్టర్లింకా అంత గుడ్డివాళ్ళు కాలేదనుకుంటాను" నాలుగో వ్యక్తిలావేటరీలో నుంచి "మిస్‌ను చూచిన్నీ?"

అరవాలరాయుడు కూర్చున్నవా డట్టేలేచి పిడికిటితో ముక్కుమీదగుద్దే ఫక్కీగా రోషోద్దీపితుడై "షట్ అప్! ఫూల్! యు రాస్కెల్ ఇన్ ది లావెటరీ! నోయు? నోయు?" అంటూ కుళాయిగది తలుపుమీద వొక్క తన్ను తన్నేడు. డాక్టరున్ను మూడోవ్యక్తీన్నీ తారు నిర్జీవప్రతిమల్లా అయి పోయారు—అయిపోకుండా వెళ్ళి అరవాలరాయుణ్ణి పట్టుకు వెనక్కుతీసికొనివచ్చి అతణ్ణి వొక ఈజీఛైర్లో కూర్చోబెట్టి "మా కెవరకీ తెలీకఅన్నాంవోయ్ నీకో మిస్‌వుం" దని అంటూ సముదాయించనూ సముదాయించారు. అరవాలరాయుడు "నాన్ సెన్సు! డోంట్యూ నో దట్ యశోద్ ఈస్ మై వైఫ్!" డాక్టర్ "షి నెవర్ సెడ్ సో!" అరవాలరాయుడు "నెవర్ సెడ్ సో! బ్లాక్ హెడ్! మై గాడ్" అంటూ లేచిపోయినాడు. తక్కిన మెంబర్లందఱూ "ఇట్ ఈస్ ఎపిటీ! ఎ నైస్ మాన్ అరవాలరాయుడు! బట్ అన్‌ఫార్చునేట్! అనవసరంగా ఏంగర్ తెచ్చుకున్నాడు" అని చప్పరించేశారు.

నాడువచ్చిన గెస్టు ఓ ఆయన మాత్రం "ఏమైనా మీరు హు ఈస్ హు అని మీలోమిమ్మల్ని గురించి అయినా తెలుసు

కోవాలి అని అనుకుంటాను" అని అంటూ వెంటనే "గుడ్‌నైట్ టు యు ఆల్ జంటిల్‌మెన్" అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

* * * * *

ఇంటికి అరవాలరాయుడు చేరుకుంటూ యశోదమ్మకు వేసిన మొదటి ప్రశ్న ఇది ఇంతకూ "నీ కళ్ళల్లో పువ్వులు చూపించడానికి వెళ్ళావా?" ఆస్పటలుకు తల్లో పువ్వులు చూపించడానికి వెళ్ళేవా?" యశోదమ్మ "ఏ పువ్వులు చూపించడానికీ ఎక్కడకూ వెళ్ళలేదు. ఈ ముండకో పువ్వూ ఓ కాయకూడాను" అంటూ దీర్ఘరోదనం కావించింది.

"మిస్" అని క్లబ్బులో నిన్ను వేనోళ్ళ చాటుతూవుంటే "ముండ" నని అనుకుంటావేం నీవు?—యశోదమ్మ "వాళ్ళ ఖర్మం! నా ఖర్మం! మీ ఖర్మం! మనకో కాయ కాసివుంటే వాణ్ని వెంటేసుకు పోయివుంటే ఇన్నిపాట్లు లేకపోయీవి నాకు అయ్యో! అయ్యో! కళ్ళల్లో అరుకు పోశాడే గాని కళ్ళు చూశాడా? ఆ డాక్టరు? చూడండి ఎలా వుబ్బిపోయాయో వుడికిన వులవ గుగ్గిళ్ళల్లా కళ్ళు-మిడిగ్రుడ్లు అయిపోయాయి. మేడమీదకు వెడితే అక్కడ డాక్టరు ముఖంవంకన్నా చూడలేదు ఎంతసేపూ సిగవంకే చూశాడు! నా ప్రారబ్ధం! నా ప్రారబ్ధం!" అంది.

"ప్రారబ్ధం" అని ఎప్పుడైతే యశోదమ్మ అందో ఆ ముక్క రేడియోన్యూసులా కాలనీ అంతటా వ్యాపించి పోయింది. ఆడవాళ్ళ సంపతీ హెచ్చైపోయింది. "ఈ రోజుల్లో యశోదమ్మ బ్రతుకు ప్రారబ్ధపు బ్రతుకనే చెప్పుకోవాలి! ఆడపిల్ల కావలిస్తే ఆడపిల్ల కలుగుతూవుండె. మగపిల్లవాడు కావలిస్తే మగపిల్లవాడు కలుగుతూవుండె—డాక్టర్లు తలుచు

కుంటే అసలు మగవాని అవసరంలేకుండానే ఉత్పత్తిపుణ్యానకే సంతానం ఇంజక్టవుతూవుండె. వాడూ ఆపె కూడా అక్కర్లేదంటు న్నారు సైంటిస్టులు కొందఱు—ఊరికే ఇద్దరూ ఓ టెస్టుట్యూబును కావులించుకుంటే, ద్రోణంలోంచి ద్రోణుడుట్టుకొచ్చినట్టు ట్యూబ్ గాళ్ళు పుట్టుకొస్తున్నారట! అల్లాంటి ఎడ్వాన్సు విజ్ఞానపు పేజిలో యశోదమ్మకు పిల్లలు లేరంటే ప్రారబ్ధమే” అని వాకటే సానుభూతి ప్రసంగము!

అదివిని యశోదమ్మ ఊనోరునొక్కుకోవడం “పోనీ కడుపు కాయకపోతే కన్ను కాయకూడదా? కన్ను కాయకపోతే నోరుకాయకూడదా? ఇంతకూ లోకమంతా నా కళ్ళల్లో! అవేవో పువ్వుల్లా వున్నాయంటే నా మొగుణ్ణొక్కసారి నా కళ్ళకేసి చూడమన్నాను. దాని మీద ఎంతగొడవ పెరిగింది! అవ్వ! అవ్వ!”

....

ప్రణయమా? ప్రళయమా?

ఒక మోటార్కారు రోడ్డుమీద వడిగా ఎడంతట్టు పోతూవుంది. ఆ సమయానికి కాలినడకను వడిగా నడుస్తూవున్న “నవనీత మ్మాళ్” అనే వ్యవహార నామంగల నవలారత్నం మెఱుపులా ఆ కారుకు “కుడికుడి” గా ఎదురైంది. “రివాల్వింగు షెల్ఫు” ఒకించుక తిరిగినట్టు, మోటారు నడుపుతూవున్న డాక్టర్ శివరావు ముఖం ఈమెకేసి తిరిగింది. “లోకో ఇంజన్” గనుక “టర్నింగ్ పోయింట్” ఇరుసుమీద, ఓ తట్టు ముఖమున్నది,